

Biblioteket: en gratis plats mitt i samhället

Berättelse

I varje svensk kommun finns det minst ett folkbibliotek. Det är ett bibliotek som är öppet för alla, och det är kommunen som ansvarar för det. På biblioteket kan du läsa tidningar och böcker på plats, eller låna med dig böcker hem. Det bästa är kanske att det inte kostar något: att låna böcker på folkbiblioteket är avgiftsfritt, alltså helt gratis för dig som lånar. Det gäller både tryckta böcker av papper och digitala böcker, så kallade e-böcker.

Att biblioteken finns och är gratis är faktiskt bestämt i en lag. Sverige har en bibliotekslag som började gälla den 1 januari 2014. Lagen säger att alla i landet ska ha tillgång till bibliotek. Den lyfter särskilt fram några grupper som biblioteken ska tänka extra på: barn och unga, personer med funktionsnedsättning, de nationella minoriteterna och personer som har ett annat modersmål än svenska.

Just därför är biblioteket en bra plats för dig som är ny i Sverige. Biblioteken ska bland annat erbjuda böcker på de nationella minoritetsspråken, på andra språk än svenska och på lättläst svenska. Du kan alltså ofta hitta böcker på ditt eget språk, samtidigt som du övar svenska med hjälp av enkla texter.

Ett modernt bibliotek är mycket mer än hyllor med böcker. På många bibliotek finns gratis internet och wifi, datorer att använda och lugna platser där man kan studera. På en del bibliotek ordnas också språkcafé, där man träffas och pratar svenska, eller läxhjälp för barn och unga. Exakt vad som erbjuds varierar dock mellan olika kommuner och bibliotek. På flera bibliotek finns dessutom så kallat meröppet. Det betyder att man kan komma in och låna även när ingen personal är där, ofta med hjälp av sitt lånekort och en kod. Öppettiderna och reglerna för detta ser olika ut på olika ställen.

Många i Sverige använder sina bibliotek. Enligt Sveriges officiella biblioteksstatistik för år 2024 gjordes fler än 49 miljoner fysiska besök på folkbiblioteken, och omkring 53 miljoner böcker och andra saker lånades ut. Ungefär 24 procent av befolkningen lånade något minst en gång under året. Biblioteket är på så sätt en av de platser i samhället där alla, oavsett bakgrund och plånbok, är lika välkomna.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
folkbibliotek	ett bibliotek som är öppet och gratis för alla
ansvara	ha hand om något och se till att det fungerar
avgiftsfri	gratis; något man inte behöver betala för
tryckt	gjord på papper, t.ex. en vanlig bok

ORD	FÖRKLARING
bibliotekslag	den lag som bestämmer hur biblioteken ska fungera
tillgång	att kunna använda eller komma åt något
funktionsnedsättning	när kroppen eller sinnet fungerar på ett sätt som gör vissa saker svårare
nationell minoritet	en folkgrupp som länge har funnits i landet och har särskilda rättigheter
modersmål	det första språk man lär sig som barn
lättläst	skrivet på ett enkelt sätt så att det är lätt att läsa
meröppet	när man kan låna även utan personal, ofta med lånekort och kod
statistik	siffror som visar hur något ser ut, t.ex. hur många som lånar

Läsförståelsefrågor

---

1. Vem ansvarar för folkbiblioteket?
  1. Staten i Stockholm.
  2. Kommunen där biblioteket finns.
  3. En privat bokaffär.
2. Vad menar texten med att det är “avgiftsfritt” att låna böcker?
  1. Att det är dyrt men man kan dela upp betalningen.
  2. Att man inte behöver betala något för att låna.
  3. Att bara barn får låna gratis.
3. Vad säger bibliotekslagen om vem som ska ha tillgång till bibliotek?
  1. Bara svenska medborgare.
  2. Alla i landet.
  3. Bara de som har ett lånekort sedan tidigare.
4. Varför kan biblioteket vara särskilt bra för någon som är ny i Sverige?
  1. Där finns ofta böcker på andra språk och på lättläst svenska.
  2. Där får man gratis mat varje dag.
  3. Där behöver man aldrig prata med någon.
5. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
  1. Bibliotekslagen började gälla år 2014.
  2. Alla bibliotek i Sverige har språkcafé.
  3. Lagen lyfter särskilt fram barn och unga.
6. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
  1. Man kan bara låna tryckta böcker, inte e-böcker.
  2. Meröppet betyder att man kan låna även när det inte finns personal på plats.
  3. Biblioteket har samma öppettider i hela Sverige.
7. Texten säger att exakt vad biblioteken erbjuder “varierar mellan olika kommuner”. Förklara med egna ord vad det betyder.
8. Varför kan man säga att biblioteket är en plats där “alla är lika välkomna”? Svara med stöd i texten.

Facit

1. Kommunen där biblioteket finns.
1. Att man inte behöver betala något för att låna.
1. Alla i landet.
1. Där finns ofta böcker på andra språk och på lättläst svenska.
1. ja b) det står inte i texten (texten säger “på en del bibliotek”, inte “alla”) c) ja
1. nej (man kan låna både tryckta böcker och e-böcker) b) ja c) det står inte i texten (öppettiderna ser olika ut på olika ställen)
- Exempel på svar: Det betyder att olika bibliotek inte erbjuder exakt samma saker. Ett bibliotek kan ha språkcafé och meröppet, medan ett annat inte har det. Det beror på kommunen.
- Exempel på svar: Biblioteket är gratis och öppet för alla, och lagen säger att alla ska ha tillgång till bibliotek. Det spelar ingen roll vilken bakgrund man har eller hur mycket pengar man har.

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

Texten passar för att arbeta med samhällsservice, rättigheter och hur en lag kan styra vardagen. Tema: välfärd och allas tillgång till kunskap och kultur i Sverige. Fråga 7 och 8 kräver inferens och att eleven skiljer på “många/en del” och “alla”. Lyft gärna skillnaden mellan säkra fakta (lagen, statistiken för år 2024) och uppgifter som varierar (tjänster, öppettider). Låt eleverna jämföra med biblioteken i sina egna länder – finns de, vad kostar de och vem får använda dem?

Diskussionsfrågor

- Hur fungerar bibliotek i landet du kommer ifrån? Är de gratis, och vem får använda dem?
- Biblioteket erbjuder ofta mer än böcker, till exempel internet, studieplatser och språkcafé. Vad skulle vara mest användbart för dig?
- Varför tror du att Sverige har en lag som säger att alla ska ha tillgång till bibliotek? Vad är bra med det?
- **Skriv (5 meningar):** Beskriv ett besök på ett bibliotek, ett riktigt besök eller ett du tänker dig. Vad skulle du läsa, låna eller göra där?

Källor och faktagranskning

- Bibliotekslag (2013:801), Sveriges riksdag – https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/bibliotekslag-2013801_sfs-2013-801/
- Kungliga biblioteket (KB): Sveriges officiella biblioteksstatistik 2024 (publicerad 2025-05-14) – <https://www.kb.se/for-bibliotekssektorn/nytt-fran-kb/nyheter-for-bibliotekssektorn/2025-05-14-sveriges-officiella-biblioteksstatistik-2024.html>

- Betänkande 2013/14:KrU2 Ny bibliotekslag, Kulturutskottet – https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/betankande/ny-bibliotekslag_h101kru2/html/
- Skolverket: Läsfrämjande och bildning – <https://www.skolverket.se/larande-och-trygghet/skolbibliotek/genomfora-skolbiblioteksverksamhet/lasframjande-och-bildning>

Faktagranskad mot ovanstående källor i juni 2026. Nyckelfakta: Sverige har en bibliotekslag (2013:801) som trädde i kraft den 1 januari 2014 och säger att alla ska ha tillgång till bibliotek. Varje kommun ska ha ett folkbibliotek, och det är kommunen som ansvarar för det. Enligt lagens 9 § ska allmänheten på folkbiblioteket avgiftsfritt få låna eller på annat sätt få tillgång till litteratur, oavsett format – alltså både tryckta böcker och e-böcker. Biblioteket får dock ta ut avgifter för t.ex. porto, kopiering och för material som inte lämnas tillbaka i tid (förseningsavgift). Lagen lyfter särskilt fram barn och unga, personer med funktionsnedsättning, de nationella minoriteterna och personer med annat modersmål än svenska, och biblioteken ska bland annat erbjuda litteratur på nationella minoritetsspråk, på andra språk än svenska och på lättläst svenska. Enligt Sveriges officiella biblioteksstatistik 2024 (publicerad av Kungliga biblioteket i maj 2025) gjordes fler än 49 miljoner fysiska besök (i snitt 4,6 besök per invånare) och omkring 53 miljoner fysiska utlån (cirka 5 lån per invånare) på folkbiblioteken, och ungefär 24 procent av befolkningen var aktiva låntagare som lånade minst en gång. På folkbiblioteket kan man oftast också läsa tidningar, använda datorer och internet och få hjälp av personalen att hitta information. OSÄKERHET/VARIATION: Vilka extra tjänster som erbjuds (t.ex. språkcafé, läxhjälp och s.k. meröppet) varierar mellan kommuner och bibliotek – texterna skriver därför "på många bibliotek" eller "på en del bibliotek", inte "alla". Öppettider och regler för meröppet skiljer sig åt mellan kommuner, så inga fasta klockslag anges. Statistiksiffrorna gäller år 2024 och uppdateras varje år av Kungliga biblioteket (statistik för 2025 publicerades i maj 2026); årtalet anges därför alltid. Reglerna kring avgiftsfria fjärrlån kan ha undantag, så texterna håller formuleringen allmän och fokuserar på att det är gratis för låntagaren att låna böcker. Att skaffa lånekort kräver oftast någon form av identifikation, men exakta krav kan variera mellan kommuner – texterna skriver därför allmänt om detta.

Berättelser om svenskar · läromedel för svenska som andraspråk. Skapat inom Läromedelsprojektet. Senast uppdaterad 2026-06-25.